

Stanovisko SP ČR k návrhu Státního rozpočtu na rok 2013

Koncepce návrhu

- Státní rozpočet vychází z těchto priorit:
 - zpomalit tempo zadlužování a snížit schodek veřejných financí
 - dodržovat závazky vůči EU a optimálně využít prostředky SF EU
- S těmito prioritami souhlasíme, ale kriticky hodnotíme, že:
 - Návrh nevychází ze širěji chápané koncepce hospodářské politiky nezbytné pro udržitelný hospodářský růst, nejsou přijaty systémové reformy, které by zajistily vyšší efektivnost – účelnost a hospodárnost veřejných prostředků
 - Vláda neodpovídá na otázku, jak reaguje rozpočet na strategii mezinárodní konkurenceschopnosti, kterou schválila na podzim loňského roku
 - Nedůsledně, nesystémově a nedostatečně probíhají změny ve snižování nákladů veřejné správy
 - Stejně jako v předchozích letech rozpočet nedostatečně reflektuje potřebu zajistit kapitálové výdaje v oblastech, za které má stát rozhodující odpovědnost a jejichž rozvoj vytváří podmínky pro hospodářský růst v krátkodobém i střednědobém horizontu

Předpoklady

A) Makroekonomická východiska

- Makroekonomické předpoklady pro návrh vycházející z červencové prognózy MF ČR:

Makroekonomické ukazatele		Aktuální predikce	
		2012	2013
Hrubý domácí produkt	<i>růst v %, b.c.</i>	0,9	2,1
Hrubý domácí produkt	<i>růst v %, s.c.</i>	-0,5	1,0
Spotřeba domácností	<i>růst v %, s.c.</i>	-2,2	0,1
Spotřeba vlády	<i>růst v %, s.c.</i>	-2,8	-0,8
Tvorba hrubého fixního kapitálu	<i>růst v %, s.c.</i>	-1,0	2,0
Příspěvek ZO k růstu HDP	<i>p.b.,s.c.</i>	1,2	0,7
Deflátor HDP	<i>růst v %</i>	1,5	1,1
Průměrná míra inflace	<i>%</i>	3,2	2,2
Zaměstnanost (VŠPS)	<i>růst v %</i>	-0,3	-0,2
Míra nezaměstnanosti (VŠPS)	<i>průměr v %</i>	7,0	7,2
Míra nezaměstnanosti (MPSV)	<i>průměr v %</i>	8,5	8,6
Objem mezd a platů (dom. koncept)	<i>růst v %, b.c.</i>	1,9	2,5

- Výše uvedenou predikci MF ČR lze z pohledu výkonnosti ekonomiky označit za „optimistickou“, navíc pro letošní i příští rok přetrvávají výrazná rizika směrem dolů
 - Pro rok 2012 reálně očekáváme variantu poklesu reálného HDP o -1 % (riziko výpadku na straně příjmů SR ve výši cca 4,5 mld. Kč pro tento i příští rok v důsledku výsledků ekonomiky)
 - Naše prognóza reálného růstu HDP pro rok 2013: cca +0,6 %. I při naší relativně optimistické prognóze vzniká riziko dalšího výpadku na straně příjmů vlivem rozdílnosti odhadu vývoje HDP zhruba 7-8 mld. Kč s dalšími sekundárními vlivy na daňové příjmy
 - Na pozitivním příspěvku k přidané hodnotě české ekonomiky se významně podílí průmysl, poslední vývoj a naše šetření naznačují riziko zhoršených výsledků
 - Za optimistické považujeme očekávání v nárůstu objemu mezd a platů 2013 (+2,5%). Naše očekávání se pohybuje max. kolem + 2 %. Očekávané odhady příjmů (z DPFO a pojistného na SaZP) tak nemusí dosáhnout vládou očekávané hodnoty

B) Legislativa

- Návrh předpokládá úpravy legislativy s dopady na příjmy a výdaje:

Tabulka Přehled hlavních příjmových a výdajových opatření

v mld. Kč

opatření	2013	poznámka
P Ř Í J M Y		
daňová opatření		
zvýšení sazeb DPH o 1 procentní bod	16,3	sněmovní tisk 695
solidární přírážka k DPFO ve výši 7 %	1,5	
zrušení stropů zdravotního pojištění	1,5	
zrušení základní slevy pro pracující důchodce	2,0	
omezení výdajových paušálů	0,0	
zrušení zelené nafty	1,5	
zvýšení srážkové daně vůči daňovým rájům	0,9	
zvýšení sazby daně z převodu nemovitostí o jeden proc.bod	1,8	
zavedení daně z předepsaného pojistného		
celkem daňová opatření	25,5	
ostatní příjmová opatření		
příjmy z prodeje emisních povolenek	2,9	
odvod příjmů Lesy ČR, s.p.	4,0	
PŘÍJMOVÁ OPATŘENÍ CELKEM	32,4	
V Ý D A J E		
sjednocení sociálních dávek v oblasti bydlení	1,4	sněmovní tisk 695
valorizace důchodů 1/3 inflace a 1/3 mezd	9,5	sněmovní tisk 659
snížení výdajů kapitol - optimalizace agend a zrušení duplicit ve státní správě, zrušení státních fondů		
snížení výdajů kapitol podle vázání v roce 2012	12,7	
snížení výdajů MPO - dotace na obnovitelné zdroje	2,0	
VÝDAJOVÁ OPATŘENÍ CELKEM	25,6	
VYLEPŠENÍ DEFICITU STÁTNÍHO ROZPOČTU	58,0	

C) Ostatní předpoklady (příklady)

- Důležitým předpokladem je zajištění čerpání prostředků z rozpočtu EU – viz část Strukturální fondy
- Jiným příkladem předpokladu v příjmové oblasti je výnos z prodeje povolenek s využitím v kapitole MŽP. Suma 2,9 mld. Kč může být podstatně nižší vzhledem k nejistému vývoji ceny povolenek

Z uvedených skutečností plynou větší než obvyklá rizika potřeby úprav státního rozpočtu. Za jeden ze stěžejních problémů považujeme reakci v případě „krizovějšího scénáře“ vývoje příjmů státního rozpočtu a to nejen z makroekonomických důvodů - vazba příjmů na růst HDP, navýšení DPH a nákupy v zahraničí (viz poslední vývoj), proplacení příjmů z EU...

Některé klíčové legislativní normy nebyly schváleny. Poslední vývoj v zákonodárných orgánech značně ukazuje rizika jejich neschválení. Situace vedle rizika úprav ve státním rozpočtu představuje i faktor nestability podnikatelského prostředí.

Pozice k dílčím návrhům

A) PŘÍJMOVÁ ČÁST

a) Zvýšení sazeb DPH

- Upozorňujeme na rizika nereálnosti naplnění záměru posílení příjmů o 16,3 mld. Kč zejména z titulu snížení spotřeby (nejistota z budoucnosti, snížení kupní síly, nákupy v zahraničí...)
- je třeba promítnout do rozpočtu vliv zvýšených nákladů veřejné správy
- suma 16,3 mld. Kč pro SR se zdá i bez výše uvedených rizik příliš vysoká - původní odhady MF ČR kolem 12 mld. Kč, nenaplnění očekávaných příjmů v roce 2012
- V této chvíli není znám výsledek jednání v zákonodárných sborech

b) DPFO

- Vidíme určité riziko v naplnění příjmů ve vazbě na předpokládaný růst mezd a platů (cca 2-3 mld. Kč)

c) Příjmy z prodeje povolenek

- Požadujeme koncepčně řešit tak, aby byl celý výnos využit do investic v průmyslu
- Suma 2,9 mld. Kč nemusí být reálná v případě, že nebude odpovídat ceně povolenek

d) Zavedení druhého pilíře důchodové reformy

- Nesouhlasíme se zavedením od roku 2013, požadujeme zavést až v rámci systému JIM z důvodu administrativní náročnosti plynoucí z existence dvou režimů a dočasnosti řešení

e) Strukturální fondy

- Úroveň příjmů ze strukturálních fondů považujeme za rizikovou. Odhady nenaplnění příjmů a dopadů na deficit se pohybují v rozdílných úrovních (Nejčastěji se uvádí, že v roce 2012 nebude ze strany EK proplaceno nejméně 25 mld. Kč)
- Vláda musí zajistit podmínky pro maximální využití prostředků z rozpočtu EU

Vedle zmíněných rizik požadujeme podstatně účinnější politiku na zamezení daňových úniků. Nedovýběr daní v zákonem stanovené výši oslabuje příjmy rozpočtů, vytváří tlak na vyšší daňové zatížení poctivých plátců a znevýhodňuje je v rámci pravidel hospodářské soutěže. Dalším vlivem je oslabení hodnověrnosti vlády při přijímání úsporných opatření.

B) VÝDAJOVÁ ČÁST

a) Podpora VaVal

- Celkové výdaje rozpočtovány ve výši 40,1 mld. Kč (včetně výdajů EU, meziroční nárůst 1,4 mld. Kč, tj. 3,6 % (bez výdajů EU 26,1 mld. Kč = snížení o 1,9 % meziročně)
- Základní problém vidíme ve směřování prostředků. I přes mírný nárůst u Technologické agentury (z 2,17 na 2,56 mld. Kč) v r. 2013 tato výše neodpovídá principu přijaté reformy systému výzkumu a vývoje s negativním důsledkem pro aplikovaný a průmyslový výzkum. Navíc návrh rozpočtu pro Technologickou agenturu na 2014 a 2015 předpokládá cca stagnaci a následně drobné snížení výdajů ze SR v roce 2015 - nominálně, tj. reálně to bude větší pokles, který je v rozporu s požadavkem SP ČR a přijatou reformou systému VaVal
- Velmi negativně vnímáme riziko plynoucí z vysokého podílu výdajů spolufinancovaných ze SF EU. Jednou ze základních otázek je udržitelnost financování kapacit vytvořených na základě prostředků EU s rizikem dalších požadavků na výdaje rozpočtů

b) Doprava

- Pozitivně hodnotíme navýšení prostředků SFDI o 8 mld. Kč na 33,6 mld. Kč. Toto navýšení však neřeší požadavky na zajištění dopravní infrastruktury v potřebné úrovni a je z větší části závislé na příjmech z EU. To vytváří riziko nenaplnění záměru vlády
- Vzhledem k tomu, že kapitola MD je vyšší pouze o 7 mld. Kč, chceme zodpovědět otázku způsobu řešení úspor (údržba silnic, dotace dálkové dopravy atd.)
- Návrh předpokládá výrazné poklesy výdajů kapitoly MD na roky 2014 a 2015 (bez zahrnutí prostředků EU výdaje MD 2015 na úrovni 73 % roku 2013). Zajímají nás souvislosti tohoto řádového snížení – nebudou na úkor zajištění dopravní obslužnosti a infrastruktury?

c) Snížení dotace na OZE

- Dotace na obnovitelné zdroje energie je v návrhu snížena na 9,7 mld. Kč (z 11,7 mld. Kč). Jedná se o faktor zdražení elektřiny v důsledku zvýšení příspěvku na OZE (dle propočtů MPO ze 419 na 554 Kč/Mwh, kde například dopad na cenu elektřiny pro domácnosti činí +3,5 %)
- Považujeme přenesení nákladů na firmy a domácnosti za krok neodpovídající hospodářské situaci snižující konkurenceschopnost. Chybná politika se přenáší do nákladů reálné ekonomiky. Podle našich šetření patří cena energie mezi hlavní faktory konkurenceschopnosti průmyslových firem

d) Vzdělávání

- Kladně hodnotíme nesnižování prostředků na vzdělávání a školské služby v roce 2013 (123,7 mld. Kč)
- Jako problematické vidíme návrhy výdajů kapitoly MŠMT na 2014 a 2015 (oproti 2013 snížení o -4,66%, resp. -9,2 %). Pokud by snížení mělo nastat, chceme, aby bylo vázáno na základní strukturální změny, například zavedení reformy financování regionálního školství a VŠ
- Požadujeme, aby v těchto letech byly alokovány prostředky k zajištění podpory technického školství a bylo velmi rychle přistoupeno k celkové reformě vzdělávací soustavy reagující na potřeby trhu práce

e) Hospodaření veřejné správy

- Nedochází k zeštíhlení veřejné sféry, kdy meziroční růst průměrných platů se snižuje o 0,2 % a počet funkčních míst se zvyšuje o 0,2 %, v roce 2013 zhruba o 1000 státních zaměstnanců více (426 tis. zaměstnanců, 128 mld. Kč na platy)
- Nákupy služeb 33,2 mld. Kč (pokles o 5 %), Ostatní nákupy pokles pouze 0,1 % (výdaje na opravy a údržbu, programové vybavení, cestovné, výdaje na pohoštění). Poplatky za vedení účtů peněžním ústavům: 200 mil. Kč (ze 150 mil. Kč),...
- Veřejná správa neprovedla změny vedoucí k zásadním úsporám v nákladech na jejich provoz
- Stejně významným problémem je výkonnost státní správy. Duplicita a nekoordinovanost činností, absence klientského přístupu patří mezi znaky demonstrující nízkou výkonnost
- Požadujeme informace a řešení ve věcech: stav centrálních nákupů, rozpor mezi počtem úředníků a objednávanými externími službami, rozsah majetku a jeho správa, duplicita a koordinace činností, koncepce veřejné správy a alokace kapacit a zdrojů

Jako problém vidíme nejenom rozsah kapitol, ale i vnitřní směřování s ohledem na potřebu posílit konkurenceschopnost a zvýšit hospodárnost. Stav reforem (školství, podpora VaV,...) předurčuje efektivnost vynakládaných prostředků. V tomto smyslu je SR pouze resultátem problémů, které sám o sobě nemůže řešit

Veřejná správa představuje vysoce nákladný systém s neodpovídající výkonností.

Mezi základní příčiny patří:

- nevyužívání sdílených služeb a centrálních nákupů
- existence duplicit a nízkou schopnost koordinovat svou činnost
- nízká propojenost zájmu státní správy s výkonností ekonomiky
- nízký stupeň uplatnění klientského přístupu
- problémy v personální politice

Vyšší hospodárnost ve výdajích na státní administrativu vytváří prostor pro aktivní politiku vlády v oblasti podpory podnikání a nezbytných investic.